

Tóth Erzsébet

Talált füzetek, 2.

„Csak a megszokottól eltérő időtapasztalat
kényszerítheti ki az idő nyomatékos érzékelését.”
(Hans-Thies Lehmann)

A megszokottól meglehetősen eltérő időtapasztalatnak tekinthető, amikor az egyik fiók mélyén két sűrűn teleírt naplófüzetre bukkantam. Az enyém volt persze, ki másé. Az a személy írta a jegyzeteket, aki 1994-ben voltam. A legfeltűnőbb az erőteljes önbizalomhiány, a góg, a nagyravágyás, a hiúság, az elismerés óhajta. Érzelmi labilitás, egy biztos szerelem mellett is többszörösen fantomérmek, képzelt szerelmek hálójában vergődtem. (43 éves voltam.)

Huszonnyolc évvel később, 2022-ben a legmegdöbbentőbb, hogy alig változott valami.

1994. aug. 4.

„Jó nagy kihagyás megint. Semmiféle mentség nincs rá. Ha egyszer elhatározom, hogy írok ebbe a füzetbe minden nap, miért nem tudom megtenni? Jobban elhagyom magam, mint az indokolt lenne. Ha nem is jut minden nap semmi fennkölt gondolat az eszembe, legalább imitáljam, s így tartsam edzésben magam. Igaz, ez az eszméletlen meleg (hat hete 37–38 °C fok) nem kedvez, úgy látszik, a gondolatoknak, csak a tespedésnek. Ágiéknak nagy nehezen összekapartam egy képeslapot, írtam három glosszát, ebből egy már megjelent, ez volt a nyári írásművészetem. Klárikák elutaztak Szicíliába, folyton mennek, mint a bolygó zsidó, anyuval mi vigyázunk Hugó anyukájára, Mária nénire és testvérére, Erzsébetre. Öreg nénik, megvannak vagy száz évesek. (Külön-külön.) Elég fárasztó, mert van olyan nap, hogy kétszer kell megtennem az utat oda-vissza innen a Húvösvölgyig, ha el kell hoznom anyut, vagy vásárolnom kell neki valamit. Ráadásul nem aludhatok itthon, anyunál kell aludnom, mert fél, hogy betörnek hozzá, kifizyelik, hogy nincs otthon senki. Ott pedig iszonyú, fülledt meleg van. Persze, már az én lakásom sem olyan hűvös, de ezt legalább megszoktam. Szóval ingázok ide-oda, etetem a két kutyát, az anyuét és az apuét is (Rebekát),

TÓTH ERZSÉBET (1951) József Attila-díjas és Babérkoszorús költő. Legutóbb megjelent kötete: *Kínai legyező* (Nap Kiadó, 2021).

mert közben apu is elutazott Oroszországba. Csak mi tespedünk itthon. Szeptember 20-án utazunk Krétára. Ha addig még élünk. Minden nap elhatározom, hogy felhívom Csoórit, de aztán mégsem tudom rávenni magam. Pedig muszáj lenne. Ha legalább verseket tudnék írni.

Aug. 6. szombat

Reggel 7-től 12-ig napoztam, mert anyu és Miklós szigorúan rám parancsolt, hogy hamar hagyjam abba. Ahogy hazafelé jöttem, egy pasas a Kövér Lajos utcából utánam jött, és ahogy kiszálltam a ház előtt a kocsiból, megszólított: meg tudám-e mondani, hol van a Kövér Lajos utca 53. Törte a magyart. Lehet, hogy csak ismerkedni akart. Elég szimpatikus volt, de azon kívül, hogy útbaigazítottam, nem szóltam mást. Lehet, hogy rám férne már egy ismerkedés? Hogy Miklósnak legyen oka féltékenykedni. Ma egész nap nem hívott, de tegnap sokat dumcsiztunk. Ha nem beszélünk magunkról, akkor jól megvagyunk. Lehet, hogy ez a megoldás. Minek annyit beszélni? Hornék kormánya megint remekelt. A szlovákiai látogatáson a szlovák újságok szerint ugyanis Horn bocsánatot kért a magyarországi szlovák kisebbségeket ért atrocitások miatt, vagy valami ilyesmi, de nem ez a lényeg, hanem hogy a délelőtti hírekbe ezt bementta a rádió, este hatkor meg már a kormányzóvivő helyesbít: nem Horn kért bocsánatot, hanem Moravcsik. Remek. Kíváncsi vagyok, a híradóban mi lesz.

Szeptember 20.

Miklós negyed 8-ra jött értem, miután hétkor fölvette az Anyut, 10.25-kor indult a repülönk, de előtte 8.25-kor kellett találkozunk a Neckermann iroda többi utasával, átvenni a repülőjegyet stb. Nagyon hamar eltelt az idő, Miklós addig integetett, amíg föl nem szállt a gépünk. 3-ra értünk Heraklionba. Nagyon jó, kicsit fülledt meleg volt, azonnal megtaláltuk az ottani, magyarul beszélő Neckermann kiküldöttet, egy kis Mercedes buszhoz irányított bennünket, némi várakozás után indulhattunk is. Egyórás út után érkeztünk meg Aigos Nicolausba (ó, Miklós és a te feleséged!), ahol a mi szállodánk van. Hotel Ariadne Beach. Ariadné fonalaról nevezték el, mert úgy van építve, mint egy labirintus. Egypárszor már eltévedtünk a bungalók között. A szoba egyszerű, de tiszta, és éjjel egyáltalán nem fülledt a levegő. Finom és bőséges vacsorát kaptunk, de előtte még elsétáltunk a városba. A legelső presszóba beültünk, ittunk két ásványvizet és két kávé, 2000 drachmát fizettünk. Elég sok. Fényképeztünk, vásároltunk, szőlőt, ásv. vizet, képeslapokat, pisztáciát. Hamar lefeküdtünk, mert fáradtak voltunk.

Szept. 21. szerda

Reggeli 8-kor. Svédasztal, fantasztikus bőség és finomság. Csak németek vannak rajtunk kívül, és egy magyar házaspár, akikkel megismerkedtünk, plusz egy anya a lányával (nem én). 9.30-ra jött Pelenka Mária (így hívják az idegenvezetőt), adott prospektusokat, hogy nézzük ki, milyen kirándulásokat akarunk tenni, 10–20 ezer dr. körüliek, és pénteken lehet nála jelentkezni. 5 perc alatt elmondta, hogy szerinte mit érdemes megnézni, aztán elrohant. Jobb is így. Ezután elmentünk a strandra. 10 perc gyalog. Homokos, csodaszép, tiszta a víz, de elég hideg. Kétszer bementem, de anyu nem mert. Napoztunk fél 3-ig. Akkor haza, fürdeni, majd megint séta a városba. Fagylaltozás. Telefonáltam Miklós-nak, anyu Ancinak. Miklós nagyon aranyos volt. Vacsora, finom és sok. Napló-írás, olvasás, alvás. Remélem, ma tudok aludni, mert tegnap elég rosszul aludtam. Egy szűnyog megcsípett.

Okt. 1.

Részlet a Csoórinak írandó levélből: „Emlékszem egy szerencsétlen sorsú cikkre, ami hónapokig kallódott Kiss Dénesnél, a *Heti Nemzeti Újságnál*, közben minden héten hitegetett, hogy jön, és küldjek újakat is, meg mennyire örül, hogy küldtem nekik írást, mire egy fél év múlva kiderült, hogy elveszett. Küldjem el a másolatát. Elküldtem. Eltelt még egy pár hét, akkor aztán közölte, hogy sajnos ez már nem aktuális. Ebben igaza is volt, egy febr. elején a *Népszabadságban* megjelent kerekasztal-beszélgetésre június végén reagálni nevetséges is lett volna. Amit írtam, az sajnos nem veszítette el aktualitását, csak hát az egészét újra kellett volna fogalmazni, és akkor már az egésztől elment a kedvem. Most, hogy az *ÉS-nél* fogok dolgozni, talán ilyen dolgok nem történnek majd. Valahogy biztos vagyok benne, hogy egyből megmondják majd, ha valamit nem akarnak közölni. De ha ott leszek, talán el sem veszhet egy cikk. Visszagondolva, jó is, hogy nem jelent meg, mert szörnyű igazságtalanságokat írtam le dühömben Esterházyról, márpedig ők lehetnek igazságtalanok százszor is, de én egyszer sem lehetek az. Nem mintha nem férne rá E.-ra tekintélyének megtépázása, de azt borzasztó finoman kellene tenni, nem dühtől tajtékozva. Hiszen lassan olyan lesz már, mint egy szent tehén, csak idézni szabad, bántani nem. Közben a neki tulajdonított idézetek jó része nem is tőle való. Egy egész nemzedéket vesz le lábáról a léha jópofáskodásaival. Persze ehhez megvannak a jó kis esztéta barátai. Valami olyasmit mondott Lengyel László, hogy aki Esterházyt olvasott már, az csak röhögni tud, ha nemzeti sorskérdésekről hall. Álljon meg a menet! Ez volt az, ami nagyon nem tetszett nekem. Az én önbecsülésem is mélyponton volt, a könyvemről ha két kritika megjelent, akkor sokat mondok, már negyedik éve sínylódtem a vendéglőben, és úgy gondoltam, ha senkinek nem jut eszébe, hogy nem jól van ez így, akkor biztosan ott az én helyem. Akkor aztán legnagyobb megdöbbenésemre megjelent egy tanulmány a *Szívárványban*:

Chichago, *Tóth Erzsébet útjai* címmel, Hársfai Péter írta, akit nem ismerek, de fantasztikus volt, mert az én legtitkosabb gondolataimat fogalmazta meg. A könyveimről is írt, és igazán nem csak hízelgő és pozitív dolgokat, de az egész jelenlegi kritikái és irodalmi életről ír döbbenetes megállapításokat. A felejtésről, a kirekesztésről, a gyilkolódásokról, a klikkekről, székértáborokról, a politikáról az esztétikai értékítéletekben stb. Fantasztikus önbizalmat kaptam tőle, s úgy gondoltam, most már arra is képes leszek, hogy elmenjek valami hozzám méltó munkát keresni. (Azóta kiderült, Zalán Tibor követte el a cikket, pár éve tudtam meg, – 2022-es betoldás–.) Még két hét sem telt el, csöng a telefon, az *ÉS*-től kerestek, nagyon szeretnék, ha elvállalnám a versrovat szerkesztését. Tudom, hogy ez hihetetlen, de a legtitkosabb álmaimban szerepelt valami ilyesmi, s ráadásul úgy teljesült be, mint az álom, hogy egy lépést sem tettem érte. Most Krétán vagyok, onnan írom ezt a levelet, három éve először nyaralok, és olyan üdítően tiszta itt a levegő, a tenger állandó zúgása és közelsége olyan hatással van rám, hogy évek óta halogatott leveleket és verseket írok, azt hiszem, a régóta felgyülemlett sértődés, düh, kétségbeesés, bánáság most oldódik ki belőlem. Persze, sajnos vissza kell menni Magyarországra, és lehet, hogy ott hamarosan mindez visszajön, de akkor már egy más pozícióban leszek. Nagyon jó hatással van az emberre, ha bíznak benne, és számítanak rá. József Attila azt írta: *magamban bíztam elejétől fogva*. Hát én az utóbbi években csak titokban bíztam magamban és másokban is. Talán furcsa, hogy éppen magának írom ezt, akiben soha egy percig nem kételkedtem, a gyalázkodásokból és rágalmakból semmit nem hittem el, csak az fájt nagyon, hogy még meg sem védhetem. Az olyan lett volna, mintha egy apát a lánya védene, vagy szerelme a társa, testvért a testvére. Hányszor terveztem, hogy elbeszélgetünk újra, mint régebben, és talán a segítségét is kérem, de éppen ez tartott vissza is, hogy ezekben az időkben éppen én, nem akartam segítséget kérni. Hiszen tudom, milyen nehéz helyzetben van. Segítséget adni nem tudtam volna, kérni nem akartam. Így is túléljük valahogy. Magam sem tudom, miben bízom, „bízom, hisz mint elődeinket, karóba nem húznak ma már”. Beszállok újra a ringbe, és harcolok szép szelíden, ahogy eddig is tettem.” – Eddig tartott a krétai levél. Szeretném, ha egy pár sorban válaszolna, és természetesen nagyon várom, hogy küldjön verseket az *ÉS*-be. Nehéz dolgom lesz, mert szinte minden komoly ember elpártolt az *ÉS*-től, de egy versrovat az csak egy versrovat. Talán lehet még segíteni rajta. Emlékszem, annak idején mindig Csoóri verseit kerestem az *ÉS*-ben, de persze másutt is... (2022-es betoldás: a levelet nem fejeztem be, és el se küldtem. Pár évvel később odavetette nekem egyszer: *ÉS!* Mit keres maga abban a kigyófészekben?)

1995. jún. 19.

1994. október közepétől dolgozom az *ÉS*-nél. Nyolc hónapja. Őszintén szólva nem gondoltam, hogy ilyen nehéz lesz. Mindenesetre óriásit fordult velem

a világ, visszakerültem a szeretett-gyűlölt irodalomba. Sajnos, alkotókedvemet még nem hozta vissza a változás igazán. Hat vers, egy komolyabb cikk és két kisebb az eddigi eredmény, de ahhoz képest, hogy évekig semmit nem írtam, ez is valami. Zaklatottságomra jellemző, hogy a naplórírást is abbahagytam. Most sok mindent kell bepótolnom. Miklós Amerikában van, New Jersey-ben dolgozik egy amerikai-magyar vegyesvállalatnál. Most, hogy már két hete távol van, egy kicsit jobban rá tudok látni a dolgokra. Megpróbálok magamnak is összefoglalni a legdöbbenetesebb dolgot, ami velem történt mostanában (az elmúlt jó pár hónapban). Tavaly év vége felé, november elején Temesi Feri felhívott, hogy az „Asztaltársaság” c. tévéműsorban szeretné, ha a csütörtök esti társaság szerepelne. Össze is jött a társaság, azok közül, akiket hívtam, egyedül Csordás nem válaszolt a levelemre. Végül felhívtam telefonon, nem tudtam, mit indítok el ezzel, micsoda lavinát. Mondta, hogy megkapta a leveletemet, és igazán szeretne, de nem tud eljönni, éppen egy regényt fordít. Egyébként jó lenne beszélgetni, majd egyszer, ha Pestre jön, felhív. Verseket nem ír mostanában, hogy érzem magam az *ÉS*-nél? – kb. ennyit beszélünk. Letettem a telefont, és akkor vettem észre, hogy egész testemben remegek. Jó pár percnak kellett eltelni, amíg felfogtam, mi történt. A hangom is elképesztő volt, olyan lágy és tehetetlen, elmondhatatlan, milyen volt ez a hang, amin nem tudtam uralkodni. Képtelenség, hogy ő ne vette volna észre Miután magamhoz tértem, nem gondoltam, hogy valami jóvátehetetlen történt. Számomra kiderült, hogy szörnyű hatással van rám még mindig – ha egy tizennégy éve lezárt kapcsolat, amiből én léptem ki, mert beleszerettem másba – egy telefonbeszélgetés alatt így ellágyulok, mintha csupasz idegeim lógnának ki belőlem, bőröm nem is lenne – de úgy gondoltam, miután nem élünk egymás közelében, ebből semmi baj nem lehet. Akkor én nem gondoltam többre. Szeretem őt még mindig, de ez már nem szerelem, és ez a szeretet mélyen fog aludni bennem továbbra is, mint oly sok éven át, olyan mélyen, hogy még én sem tudok róla, nem zavar, közben két igazi szerelmet át tudtam élni, most is szerelmes vagyok Miklósba. Megtörtént a tévéfelvétel, beszéltem benne G.-ről is, ország-világ előtt kinyilvánítottam, hogy szerettük egymást, visszanezve a filmet, sajnos (vagy nem?) szerintem kiült a fájdalom az arcomra. Nem tudom, látta-e. Év végén elmentem a Debreceni Irodalmi Napokra, úgy emlékszem, nagyon készültem rá, hogy ott lesz. Persze, nem volt ott. Ott volt viszont Csuha István a barátjánőjével, akiről kiderült, hogy ott lakik fölöttem. Ő a Gács Anna. Döbbenetes volt rájönni, hogy a Jelenkor mostani főszerkesztője abba a házba jár a menyasszonyához, ahol én Gáborral éltem együtt pár hónapig. Elkészült a karácsonyi szám, nagyon jól sikerült, én is írtam egy G.-nek szánt verset. Persze, csak reméltem, hogy tudja. Egyre többet gondoltam rá. Jan. 30-án került adásba a Duna-film, utána Györgyiéknél jól berúgtam. Éppen akkor halt meg Sanyika, az unokaöcsém, iszonyú napok voltak. Temetés stb. Úgy emlékszem, február elején kaptam 4 verset egy Magda Gábor nevű 25 éves költőtől, Pécsről. Itt valami skizofrénia kezdett megszületni bennem, ami azóta is tart. Hol jobban, hol kevésbé, de sokszor az

őrület határán járok. Ahogy az első sorokat elkezdtem olvasni, végig az volt az érzésem, hogy G. verseit olvasom. Az ő hangja, stílusa vagy inkább lelke szólt hozzám a versekből, és ezek a versek arról szóltak, hogy még mindig szeret. Ennyi véletlen nem lehet egyszerre, gondoltam. Gábor, Pécs, a versek hangvétele, ráadásul a kísérőlevél is olyan „gyanús” volt. Most már iszonyú nehéz lenne megállapítani, hol fordult visszafordíthatatlanná a dolog, de még most sem tudom biztosan, ő írta-e a verseket. Néha 99-1%, néha 1-99%-re tippelem az esélyt, és nem segít semmi. Azóta már vagy tucat verset küldött, furcsábbnál furcsább verseket, de a levelei is különösek, és nem akarok, vagy nem tudok ebből a bizonytalanságból kikecmeregni. Március közepén biztos voltam benne, hogy ha egyszer találkozánk, akkor minden kiderülne. Márc. 28-án iszonyú félelemmel és izgalommal, de elmentem az Írók Boltjába, ahol ő tartotta egyik antológiájuknak a bevezetését. Ági is itt volt Amerikából, szerencsére ő eljött velem. Szörnyen borzas voltam (hatalmas szél fúj), rosszul néztem ki, karikás volt a szemem, mert nem aludtam. Rögtön megláttam, bement az egyik szobába, interjút adott. Amikor elkezdett beszélni, nagy merészen odaálltam a közönség közé. Láthatott. Halál biztosan éreztem, hogy észrevett, talán egy kicsit más lett a hangja. Aztán leült, egy kicsit eltakarta az arcát, nem nézett föl. Úgy képzeltem, rám gondol. Később fölvettem a tévéműsört, ami akkori arcát rögzítette, hosszú percekig nézem akkori arcát azóta is, és tudom, hogy rám gondol. Aztán végül elment mellettem, odalökött egy szíát nekem is, Dérczynek is, bement az irodába, vagy beszélt valakivel többnyire nekem háttal. Sok-sok ember (Szilágyi Ákos, Géczy stb.) odajöttek hozzám, megpuszítottak, kérdezgettek, mi van velem, aranyosak voltak, ő észre sem vett. Persze én ezt is a zavar jelének véltem. Végül aztán meguntam, és szóltam Pálincás Gyurinak, hogy mutasson be neki. Egy kicsit mosolygott, de nem nyújtott kezét. Végül annyit mondott: „Ott vagy az ÉS-nél? Nem írnak mostanában jó verseket.” Ezt annak tudtam be, hogy mégis ő lehet az álneves költő, mert éppen azelőtt leveleztünk erről. Bement cigiért, de nem tudtam tovább ott maradni. Pillanatok alatt eljöttem onnan. Hazafelé azon gondolkodtam, amit Csuha mondott nekem: „Ne viselkedj már úgy, mint egy gyerek. Vedd tudomásul, hogy te vagy az ÉS versszerkesztője.” Nyilván látta rajtam, hogy majdnem elájulok. (2022-es beszúrás: most Csuha az ÉS versszerkesztője, vagy tíz éve is megvan, és nagyon ritkán küldök neki verset, de akkor mindig izgulok, nem küldi-e vissza.) Nem derült ki semmi, de az egész szerencsétlen találkozást úgy dédelgettem magamban hetekig, mint egy őrült. Az egész elutasító magatartását pozitívumként értékeltem. Nem közönynek, hanem ellenkezőleg. Milyen rég volt, amikor először voltam Pécsen egy rendezvényen náluk, a pécsieknél (Csordás, Pálincás Gyuri, Parti Nagy), amikor éjfél után azon veszekedtek, hogy kivel menjek, amikor Gábor megszólalt: „Ezt hagyjátok abba. Erzsébet itt marad, és kész. Nálunk alszik.” Akkor még az első feleségével élt. Ez tehát régen volt, nagyon régen. Most pár nap múlva elküldtem neki egy hevenyészett verset, név nélkül. Én, az ÉS versszerkesztője! Nem válaszolt. Még három küldemény ment hozzá, ezekre sem válaszolt, bár ezeket már

aláírtam. Elmentem a Könyvfesztiválra Gyurival és Györgyivel. Valamivel jobban néztem ki, de sajnos egy kicsit kövér voltam. Amikor meglátott, fölpattant a helyéről, és elment mellettünk. Lehajtottam a fejem, nem is tudott köszönni. Odamentem Koszta Gabihoz, vele beszélgettem a könyvek áráról, amikor visszajött. Nem tudom, köszönt-e nekem. Elment, majd megint visszajött, azután leült, és nem mozdult többet. Biztos elszédült a sok rohangálásban. Egyszer találkozott a tekintetünk, elég szomorú volt. Azt hiszem, végig a kezemet nézte. Nagy nehezen eljöttem onnan is. Azután küldtem neki egy fényképet és egy levelet. Erre sem válaszolt. Utolsó a Könyvhét megnyitóján volt. Elég régen ott szerencsétlenkedtem már, amikor egyszer ránéztem, ő kb. 10 méterre állt tőlem, kifejezetten nézett, és köszönt vagy biccentett a fejével. Talán én is, de nem tudom. Azóta ez a pillanat van kimerevítve tudatom vetítővásznán, és nagyon sokat gondolok rá. Tervezgetek, azután feladok mindent, azután ismét remény és reménytelenség. Azt hiszem, akkoriban fogalmazódott meg bennem: „Ez az ember maga az ördög.” M. G. mostanában nem írt, ezt is jó jelnek vélem. Nagyon félek, hogy meg fogok bolondulni. Nem értem, miért nem képes egy árva sort írni. Néha arra gondolok, nem lehet olyan kegyetlen, hogy ha semmi esélyünk nem lenne már, akkor megmondaná vagy megírná, hogy ne álmodozzak és kínlódjak fölöslegesen. De lehet, hogy az elmúlt évek alatt annyira megváltozott már, hogy ezt is hiába várom tőle. Olvastam valahol, hogy néha az ember képes arra, hogy kitörölje az emlékeiből azt, amit nem tud megoldani. Lehet, azt se tudja, ki vagyok. Az az érzésem, Miklós azért ment el Amerikába, mert megérezte, hogy másról ábrándozom. Megérzi ő ezt. Talán azt hiszi, így majd elfogalhatja régi, öt évig tartó első helyét az életemben. Az életemben lehet, hogy ő lesz az első még sokáig, de a gondolataimat már nem uralja. Ha megyek a kocsi-ban, vagy este lefekszem, örökké G. körül forgok. Négy tévéfelvételem van róla, régebben, még pár hete is ezeket néztem estéken át, közben leittam magam, másnap szörnyen néztem ki, a sör ráadásul hizlal. Szinte minden nap ittam. Nem tudtam feldolgozni ezt az egészet. Most sem tudom, de tíz napja nem ittam egy kortyot sem. Ha nem hagyom abba az ivást, belehalok. És valahogy most jobban érzem magam. Nem tudom elképzelni, hogy egyszer ne beszélhessek még komolyan G-vel. Addigra még őrizgetni kell magam. Azután majd meglátom. Az is lehet, ha egyszer igazán őszintén beszélhetnénk, már nem érezném ugyanazt, mint így. A mi szerelmünk egyszerűen nem ért véget. Csak ő, mérhetetlen hiúságában és megbántottságában, megszakította a kapcsolatot. Azóta is, akár-hányszor találkoztunk, iszonyú feszültség, remegés, szerelem sugárzott belőlünk, és mégis elhagytuk egymást. Sértett hiúság? Ha most, annyi év után ilyen kínokat tud okozni, akkor ez nem érhet véget soha. Vagy csak én vagyok ilyen, hogy az összes szerelem él bennem tovább, ami egyszer megtörtént? És akivel épp találkozom, ott folytatom, ahol abba hagytuk? Csak én folytatom, ők nem? Ha egyszer is közönyt éreznék rajta, talán akkor feladnám. De közönyt soha nem éreztem, csak elutasítást. M. G. így írta: „Nem csitult el a szíved, kapaszkodtál remegve, lusta vállam árnyékába, szánakozva, szeretve.” Nem létezik,

hogy ez nem rólunk szól. Pálinkás Gyurit készülök felhívni már napok óta, csak azért, mert esetleg mond egy fél mondatot G.-ről. Kb. egy hónapja beszélgettünk egy délutánt, és végig G.-ről volt szó. Azt akarom, hogy tudja ő is, még mindig G.-t szeretem. Ez persze borzasztó kínos, mert az az érzésem, Gyuri mindig szerelmes belém egy kicsit.

Június 20.

Ma nagyon sokat dolgoztam. Megmostam a veranda ablakait. Szépen haladok a takarítással. Azt akarom, mire Miklós hazajön, gyönyörű tisztaság legyen. És én is gyönyörű szeretnék lenni. Szoliban tegnap voltam, ez a gép sokkal jobban fog. Anyu holnap hazajön. Jobban szeretem, ha itthon van, főleg így, hogy Miklós sincs itthon. M. mindig nagyon hiányzik. Egyszer azt mondta, nem hiszi, hogy valaha is bárki úgy fog szeretni engem, mint ő. Én is azt hiszem. Az embernek szüksége van arra is, hogy őt szeressék, nemcsak arra, hogy ő szeressen. Ma az ellenzék közösen kivonult az ülésteremből, Horn egy külföldi nyilatkozata miatt, amelyben fasisztának és nacionalistának nevezte a parlamenti ellenzéket. A piszok kis ügynök. Én még le is köptem volna. Ennyit a politikáról. Alig várom, hogy csütörtök legyen, Dobai gyönyörű verse lesz a lapban, plusz három Háy János, két Parancs. Jól alakul a rovat, Eörsi is küldött végre, Kovács nagy öröme. Az egyik verse úgy fejeződik be, hogy: „Az isten bassza meg.” Eörsi nem adja fel, azt hiszem, ezt eddig még magyar versben nem írták le. Ez is Ginsberg-hatás szerintem, nem csoda, most is New Yorkban volt, és reggelente Ginsberg fonnyadt seggét volt kénytelen nézni. Ezt is ő írja a versében. Ebből persze nem lesz botrány, már mindent le lehet írni. Mégsem döbben meg már az ember semmin. Én csak a szépségen tudok meghatódni, és megdöbbenni, hogy még ilyen is van a világban. Például Dobai verse. Ilyenekért érdemes versrovatot szerkeszteni. Csakhogy ez kevés. Írni is kellene ilyeneket. Cyprian megint becsapott, megígérte, hogy ír 2–3 flekket a Dobai-versről, aztán annyi. Szerintem nagyon nagy baj van vele. Hónapok óta zavaros telefonjai vannak, megígér ezt-azt, semmit nem tart be, egyedül van, de nem is akar visszatérni az irodalomba. Én ezt igazán megértem. De attól még írhatna valamit. „Írok magamnak, fekete hajamnak” – ahogy Szécsi Margit tette. P. Gyurit végül is fölhívtam tegnap, nem volt otthon, Deszkával, a feleségével beszéltem, megígértem, hogy majd meglátogatom őket. Akkor lenne jó, ha megtudnék valamit G.-ről. Csak tőle tudhatok meg valamit róla. Ma is, amíg ablakot pucoltam, végig róla gondolkodtam. Felidéztem a találkozásainkat, próbáltam minden kis momentumot pozitívan értékelni. Igen, de akkor miért nem reagál? Lehet, hogy én csak addig voltam érdekes számára, amíg úgy nézett ki, hogy jó költő lesz belőlem. Most már szellemileg Nádas, Balassa, Tolnai Ottó, ilyenek az ő partnerei, beléjük szerelmes, nem belém. Na és a Kosztába. Persze, őt már meg is unhatta. És ő nem is ír verseket. Azért kezdtem el írni újra a naplót, hogy ha

netalán mégis begolyózik, legyen valami nyoma az oda vezető útnak. Holnap fogadónapom lesz az *ÉS*-ben, a szerkesztőségben mindig arra várok, hogy egyszer csak belép az ajtón. Vagy meghallom a hangját a telefonban. Amíg az *ÉS*-nél vagyok, van egy kis esélyem, hogy legalább becsül egy kicsit. Ha egy ilyen lap elfogad, akkor talán neki sem kellene szégyellnie engem. De igazán csak versekkel tudnám visszaszerezni őt. És ha nagyon szép lennék? De talán már akkor sem. Megöregedtem ennyi idő alatt, hiába nézek ki jól, mégis fiatal voltam, amikor belém szeretett. Júliusban két versem lesz a *Kortársban*, már előre szorongok, mert nem olyanok, mint szeretném. De ilyen nagy kihagyás után nem lehet rögtön remekműveket írni. Pedig Szakolczay azt írta: „Remekműveket várok!” Nem sértődtem meg ezen, úgy értelmeztem, hogy tőlem remekművek is kitelnek. Majd meglátjuk.

(Folytatjuk)

